

Samenvatting

Door de in het Erratum genoemde aanpassingen is het rekeningresultaat € 281.000 gunstiger. We stellen voor om dit bedrag via de resultaatsbestemming toe te voegen aan de Algemene reserve.

0. Inleiding

Uit de accountantscontrole van de jaarrekening 2016 zijn een aantal bevindingen naar voren gekomen. Zo heeft de accountant controleverschillen geconstateerd van in totaal per saldo € 281.000 voordelig. Deze controleverschillen vloeien voort uit afrekeningen in het sociaal domein over 2016 (die bekend geworden zijn na het afsluiten van de boeken over 2016) en uit een verscherping van de accountantscontrole. Om u een zo zuiver mogelijk beeld van de financiële positie te schetsen kiezen wij ervoor om deze verschillen alsnog te verwerken in de jaarrekening 2016. Dit doen wij door middel van dit erratum. Naast genoemde controleverschillen hebben wij op verzoek van de accountant besloten om de presentatie van de nog niet in exploitatie genomen gronden in lijn te brengen met de wijziging van de BBV per 1-1-2016. In het onderstaande presenteren wij u de gecorrigeerde balans en het gecorrigeerde overzicht van baten en lasten. Daarna geven we een inhoudelijke toelichting op de aanpassingen. Wij vervolgen met onze conclusie ten aanzien van de financiële positie en de aanpassing van het voorstel tot resultaatsbestemming 2016.

Afsluitend gaan wij in op een aanpassing van de informatie over de WNT in de jaarstukken en het voorgestelde besluit over de jaarstukken 2016.

1. Aanpassingen in balans en resultatenrekening

Onderstaand is de gecorrigeerde balans per 31 december 2016 opgenomen, ter vervanging van de balans op pagina 124 en 125. De gewijzigde bedragen zijn groen gearceerd en worden in de volgende paragraaf toegelicht.

BALANS PER 31-12-2016

voor (niet-begrote) resultaatsbestemming
bedragen in duizenden euro's

ACTIVA

	31-12-2016	31-12-2015
Materiële vaste activa	70.096	69.918
Investerings met economisch nut	41.407	42.306
Investerings met economisch nut met heffingen	16.661	16.750
Investerings met maatschappelijk nut	12.028	10.862
Financiële vaste activa	15.457	15.400
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	96	96
Langlopende leningen u/g	1.372	1.457
Bijdragen aan activa van derden	13.989	13.848
TOTAAL VASTE ACTIVA	85.553	85.317
Voorraden	4.485	5.811
Nog niet in exploitatie genomen gronden	0	600
Onderhanden werk grondbedrijf	4.297	4.447
Grond- en hulpstoffen	188	764
Uitzettingen	2.936	2.398
Vorderingen op openbare lichamen	0	0
Overige vorderingen	329	931
Rekeningen-courant niet-fin. inst.	211	211
Rekeningen-courant Rijk	2.397	1.256
Overlopende activa	8.734	8.011
Nog te ontv. overheidssubsidies	1.092	766
Overige overlopende activa	7.642	7.245
Liquide middelen	175	33
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	16.330	16.253
BALANSTOTAAL	101.882	101.570

PASSIVA

	31-12-2016		31-12-2015	
Eigen vermogen		14.395		13.354
Algemene reserve	4.306		4.046	
Bestemmingsreserves	10.088		7.795	
Gerealiseerd resultaat volgend uit overzicht baten en lasten	0		1.514	
Vorzieningen		5.078		3.043
Vaste schulden		67.747		73.932
Onderhandse leningen binnenl. banken	67.739		73.926	
Waarborgsommen	7		7	
TOTAAL VASTE PASSIVA		87.219		90.329
Vlottende schulden		7.217		5.012
Kasgeldleningen overig	2.000		0	
Banksaldi	3.111		2.249	
Overige schulden	2.105		2.763	
Overlopende passiva		7.447		6.229
Nog te besteden subsidies	227		462	
Overige vooruitontvangen bedragen	1.910		1.856	
Nog te betalen verplichtingen	5.309		3.910	
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		14.664		11.241
BALANSTOTAAL		101.882		101.570

Het verwerken van de controle verschillen heeft naast de balans ook invloed op het overzicht van baten en lasten op pagina 141. Het gecorrigeerde overzicht van baten en lasten is onderstaand opgenomen, de wijzigingen worden in de volgende paragraaf toegelicht.

Overzicht van baten en lasten 2016 per programma

(Bedragen x € 1.000)

Programma	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo**
Burgerrelaties	1.696	1.909	1.889	20
Openbare orde en veiligheid	1.188	1.186	1.117	69
Raad en raadsondersteuning	436	482	430	52
College en middelen	2.606	2.558	3.264	-705
Wegen, water, groen en verkeer	7.638	7.758	7.597	162
Ruimtelijke ontwikkeling	9.896	10.788	5.881	4.907
Milieu	2.628	2.610	3.549	-939
Onderwijs	3.352	3.397	2.470	926
Economische zaken	3.523	3.572	4.350	-778
Werk en inkomen	4.711	5.600	6.405	-806
Cultuur	1.402	1.474	1.442	32
Sport en recreatie	409	453	452	0
Sociaal domein	9.231	8.719	7.359	1.360
Totaal lasten	48.718	50.506	46.204	4.302
Burgerrelaties	-366	-366	-413	47
Openbare orde en veiligheid	-29	-29	-29	0
Raad en raadsondersteuning	0	0	0	0
College en middelen	-842	-997	-728	-269
Wegen, water, groen en verkeer	-3.181	-3.189	-3.180	-9
Ruimtelijke ontwikkeling	-10.480	-8.581	-3.794	-4.786
Milieu	-2.161	-2.168	-3.156	987
Onderwijs	-41	-41	-59	17
Economische zaken	-1.253	-1.236	-1.356	120
Werk en inkomen	-2.389	-3.264	-3.656	392
Cultuur	-608	-608	-538	-70
Sport en recreatie	-24	-24	-24	0
Sociaal domein	-573	-250	-682	432
Totaal baten	-21.949	-20.755	-17.617	-3.138
Saldo van baten en lasten	26.769	29.751	28.587	1.164
Algemene dekkingsmiddelen	-29.142	-29.868	-29.628	-240
Totaal saldo van baten en lasten	-2.373	-117	-1.041	924
Storingen reserves	3.550	1.670	1.670	0
Onttrekkingen reserves	-1.273	-1.499	-629	-869
Gerealiseerde resultaat	-97	54	-0	54

* De kolom Begroting na wijziging betreft de stand na de Bestuursrapportage 2016.

** Saldo = Begroting na wijziging minus Realisatie. Een negatief bedrag is een overschrijding van de begroting.

2. Inhoudelijke toelichting op de aanpassingen

Nr	Controle verschillen	Bedragen		Programma
		X € 1.000	Balanspost	
1	WMO nog te betalen bedragen te laag opgenomen	120	Nog te betalen verplichtingen	Sociaal domein
2	Nog af te rekenen RIGG	93	Nog te betalen verplichtingen	Sociaal domein
3	Nog te ontvangen afrekening beschermd wonen	-320	Overige overlopende activa	Sociaal domein
4	Nog te verrekenen voorschotten SVB inzake PGB	-440	Overige overlopende activa	Sociaal domein
5	Voorziening oud-wethouders te laag	266	Voorzieningen	College en middelen
Totaal effect verschillen		-281	= positief effect op gerealiseerd resultaat	

Bovenstaand zijn de controle verschillen weergegeven, het bedrag, de balanspost en het programma waar het verschil betrekking op heeft. Hieronder wordt per verschil een toelichting gegeven.

- Bij het opstellen van de jaarrekening is een inschatting gemaakt van de nog te verwachten kosten van de geleverde zorg over 2016, omdat facturatie achteraf plaatsvindt. Gebleken is, aan de hand van productieverantwoordingen van de zorgaanbieders, dat het ingeschatte bedrag € 120.000 te laag is. Deze productieverantwoordingen zijn niet in een vroegtijdig stadium beschikbaar omdat deze, in een aantal gevallen, ook voorzien worden van een controleverklaring van de accountant van de zorgaanbieder.

Effect op de balans: Dit bedrag (€ 120.000) zetten wij op de balans als een overlopend passief, zijnde een nog te betalen verplichting aan de zorgaanbieders.
- De inkoop van de Jeugd loopt in regionaal verband via de RIGG. Voor de uitvoering van de jeugdhulp hebben alle Groninger gemeenten de afspraak dat voor zowel de PGB als ZIN solidariteit geldt. Bekend is geworden dat het resultaat van de RIGG over 2016 € 5,6 miljoen negatief is. Vanuit het solidariteitsprincipe betekent dit voor Haren een bijdrage van € 93.000 in het tekort.

Effect op de balans: Dit bedrag (€ 93.000) zetten wij op de balans als een overlopend passief, zijnde de nog te betalen bijdrage aan de RIGG.
- De uitvoering van beschermd Wonen en Opvang wordt gedaan door de centrumgemeente Groningen. Het resultaat over 2016 is € 9,7 miljoen positief, conform de centrumregeling wordt het overschot verdeeld onder de 23 deelnemende gemeenten. Het aandeel van Haren is € 320.000.

Effect op de balans: Dit bedrag (€320.000) zetten we op de balans als overlopend actief, zijnde het nog van de Centrum gemeente Groningen te ontvangen bedrag.
- Uit de verantwoording van de SVB over 2016 blijkt dat de totale besteding van de PGB's over 2016 € 440.000 lager is dan de betaalde voorschotten zoals opgenomen in onze jaarrekening.

Effect op de balans: Dit bedrag (€ 440.000) zetten we op de balans als overlopend actief, zijnde het nog van de SVB terug te vorderen (of te verrekenen) teveel betaalde bedrag.
- In de huidige berekeningsystematiek van de voorziening oud-wethouders wordt rekening gehouden met een verwachte uitputting van de voorziening voor de komende 3 jaren. De huidige eisen van verslaglegging en accountantscontrole geven aan dat deze voorziening jaarlijks actuariael opnieuw bepaald moet worden. Bij actuariële berekeningen wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde 'sterftetabel'. Uitgaande van deze 'sterftetabel' is de verwachting dat de uitputting geen 3 jaar is maar gemiddeld 8,2 jaar, met als gevolg dat de voorziening € 266.000 hoger zou moeten zijn dan de huidige stand van de voorziening.

Effect op de balans: Dit bedrag (€266.000) zetten wij op de balans onder de voorzieningen, zijn het verschil tussen het huidige stand van de voorziening en de berekende stand van de voorziening uitgaande van een uitputting van 8,2 jaar.

6. Verschuiving NIEGG in verband met regelgeving BBV

In verband met nieuwe regelgeving (BBV) dienen met ingang van 1-1-2016 de nog niet in exploitatie genomen gronden te worden opgenomen onder de materiële vaste activa.

Effect op de balans: Dit betekent een verschuiving op de balans van € 436.000 van de Voorraden naar de Materiële activa (investeringen met economisch nut). De overgeboekte waarde is de boekwaarde per m2 (verkrijgingsprijs) en vertegenwoordigd de huidige reële waarde. Deze verschuiving heeft in tegenstelling tot de voorgaande wijzigingen geen effect op het resultaat van de jaarrekening.

7. Gerealiseerd resultaat volgend uit overzicht van baten en lasten

Het totaal van de aanpassingen leidt tot een verbetering van het resultaat van de jaarrekening met € 281.000.

Effect op de balans:

Het oorspronkelijke bedrag op de balans van € 281.000 onder gerealiseerde resultaat volgend uit overzicht baten en lasten wordt € 281.000 lager en komt uit op 0.

Effect op het overzicht van baten en lasten:

In het overzicht van baten en lasten 2016 per programma op bladzijde 141 veranderen de volgende regels:

- Op de regel College en middelen (lasten) verandert het bedrag in de kolom **Realisatie** van 2.998 in 3.264. Het bedrag in de kolom **Saldo**** verandert van -439 in -705.
- Op de regel Sociaal Domein (lasten) verandert het bedrag in de kolom **Realisatie** van 7.586 in 7.359. Het bedrag in de kolom **Saldo**** verandert van 1.133 in 1.360.
- Op de regel **Totaal lasten** verandert het bedrag in de kolom **Realisatie** van 46.165 in 46.204. Het bedrag in de kolom **Saldo**** verandert van 4.341 in 4.302.
- Op de regel Sociaal Domein (baten) verandert het bedrag in de kolom **Realisatie** van -362 in -682. Het bedrag in de kolom **Saldo**** verandert van 112 in 432.
- Op de regel **Totaal baten** verandert het bedrag in de kolom **Realisatie** van -17.297 in -17.617. Het bedrag in de kolom **Saldo**** verandert van -3.458 in -3.138.
- Op de regel **Saldo van baten en lasten** verandert het bedrag in de kolom **Realisatie** van 28.868 in 28.587. Het bedrag in de kolom **Saldo**** verandert van 883 in 1.164.
- Op de regel **Totaal saldo van baten en lasten** verandert het bedrag in de kolom **Realisatie** van -760 in -1.041. Het bedrag in de kolom **Saldo**** verandert van 643 in 924.
- Op de regel **Gerealiseerde resultaat** verandert het bedrag in de kolom **Realisatie** van 281 in 0. Het bedrag in de kolom **Saldo**** verandert van -227 in 54.

NB! De in deze paragraaf toegelichte aanpassingen en de effecten hiervan op de balans en het overzicht van baten en lasten zijn ook van toepassing op de tabellen en de toelichtingen in de hoofdstukken 10 (toelichting op de Balans) en 12 (Toelichting op het overzicht van baten en lasten). Voor de leesbaarheid wordt in dit erratum volstaan met de hoofdlijn.

3. Conclusie met betrekking tot de financiële positie

Er is sprake van een verbeterd saldo in het overzicht van baten en lasten over 2016. Het definitieve gerealiseerde resultaat 2016 is nul in plaats van € 281.000 nadelig. Dit leidt tot een lichte verbetering van de financiële positie en van de financiële kengetallen, waaronder de solvabiliteitsratio en de ratio weerstandsvermogen.

Aangezien het beeld niet substantieel verandert, hebben wij er voor gekozen om het jaarverslag (programma's en paragrafen) niet aan te passen en dit erratum te beperken tot de jaarrekening. Wat een rol gespeeld heeft bij deze keuze is dat het controleobject van de accountantscontrole de jaarrekening is en niet het jaarverslag.

4. Verandering in de voorgestelde resultaatbestemming

Wij stellen voor om de verbetering van het gerealiseerde resultaat in het overzicht van baten en lasten van € 281.000 aan de algemene reserve toe te voegen.

Op pagina 11 van de jaarstukken 2016 staat vermeld:

“Wij stellen voor om te kiezen voor de volgende dekking van het nadelige resultaat 2016:

- Toevoeging aan Bestemmingsreserve Budgetoverheveling 230.000 (technische overheveling niet uitgegeven budgetten)
- Onttrekking aan Bestemmingsreserve Sociaal Domein 715.000
- Toevoeging aan de Algemene Reserve 204.000
- TOTAAL PER SALDO TE ONTTREKKEN AAN RESERVES -281.000”

Dit verandert in:

“Wij stellen de volgende resultaatsbestemming voor:

- Toevoeging aan Bestemmingsreserve Budgetoverheveling € 230.000 (technische overheveling niet uitgegeven budgetten)
- Onttrekking aan Bestemmingsreserve Sociaal Domein € 715.000
- Toevoeging aan de Algemene Reserve € 485.000”

5. Overige aanpassingen

Op pagina 145 staat een tabel met daarin opgenomen de beloning van de gemeentesecretaris en de griffier. Die tabel bevat de informatie over 2015 en wordt vervangen door onderstaande tabel met de informatie over 2016.

Naam	Functie	Duur en omvang dienstverband in het boekjaar	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	Beloningen betaalbaar op termijn	Totaal
Mevr. De Wilde	Directeur/ Gemeentesecretaris	1-1/31-12 100%, 1 fte	€ 88.420	0	€ 12.454	€ 100.874
Dhr. De Vries	Griffier	1-1/31-12 100%, 1 fte	€ 74.464	0	€ 9.759	€ 84.223

6. Effect op het voorgestelde besluit over de jaarstukken 2016

In het aan u voorgelegde besluit zijn de volgende besluitpunten opgenomen:

“1. de Jaarstukken 2016 (bestaande uit het Jaarverslag 2016 en de Jaarrekening 2016) vast te stellen en daarmee de leden van het college te ontlasten ten aanzien van het in de jaarrekening verantwoorde financiële beheer;

2. het nadelig resultaat van € 281.000 te onttrekken aan de reserves zoals gespecificeerd in het raadsvoorstel.”

Dit verandert in:

“1. de Jaarstukken 2016 (bestaande uit het Jaarverslag 2016 en de Jaarrekening 2016) **met inbegrip van het ERRATUM JAARSTUKKEN 2016 van 26 juni 2017** vast te stellen en daarmee de leden van het college te ontlasten ten aanzien van het in de jaarrekening verantwoorde financiële beheer;

2. Het resultaat te bestemmen zoals gespecificeerd in het raadsvoorstel.”

Haren, 26 juni 2017

burgemeester en wethouders,

mr. M.P. de Wilde,
directeur/gemeentesecretaris

P. van Veen,
burgemeester